

Delnice je mogoče podariti - državi

Zaradi prilagajanja evropskim predpisom bo Klirinško depotna družba do 1. januarja 2017 zaprla več kot 263 tisoč registrskih računov, na katerih imajo državljani delnice

IRENA FERLUGA

V zadnjih tednih mnogi državljani dobivajo telefonske klice ali pisna obvestila različnih borzoposredniških družb, naj zaradi zakonsko določene ukinitve registrskih računov pri Klirinško depotni družbi (KDD), delnice, ki jih imajo na teh računih, prenesejo na trgovalne račune pri finančnih posrednikih. To seveda pomeni stroške odpiranja trgovalnega računa, kasneje pa še stroške vodenja računa in vzdrževanje stanja, kar lahko ob nizkih tečajih in majhni količini delnic, s katerimi imetniki doslej niso trgovali, presega njihovo vrednost, vključno z letnimi donosi (dividendami).

Ukinjanje malega delničarstva?

Registrski računi pri KDD kot prehodni računi so brez stroškov za imetnike delnic, nanje smo dobili državljani vrednostne papirje v procesu privatizacije in kdor je želel z njimi trgovati, jih je moral prenesti na trgovalni račun pri izbrani borzni hiši. V KDD je bilo 4. aprila letos še 263.852 registrskih računov, kar 98 odstotkov jih imajo fizične osebe. Vendar se število registrskih računov zmanjšuje, saj jih je bilo septembra predlani še 376.452, konec leta 2012 pa 471.515, medtem ko jih je bilo leta 2002 več kot milijon.

V Vseslovenskem združenju malih delničarjev (VZMD) opozarjajo, da so mali delničarji postali oglaševalska tarča finančnih posrednikov, ki zasledujejo izključno cilj po dobičku. "Zato smo pripravili poziv, ki smo ga naslovili na vse odgovorne za razmere na slovenskem kapitalskem trgu in obstoj malega delničarstva v Republiki Sloveniji: predsedniku vlade, ministrstvu za finance, Agenciji za trg vrednostnih papirjev, Banki Slovenije, KDD in Ljubljanski borzi. Pozivamo jih, naj brez odlašanja ukrepajo, da se proces ukinjanja registrskih računov ne bo sprevrgel v proces ukinjanja malega delničarstva z vsesplošno razprodajo, ki bi imela negativne učinke ne le za male delničarje, ampak zaradi padca tečajev še bolj za izdajatelje delnic, večinske delničarje in trg

vrednostnih papirjev kot celoto," je dejal mag. Kristjan Verbič, predsednik VZMD, in dodal, da so pripravili vrsto predlogov, kako bi problem rešili z najnižjimi stroški za male delničarje, a jih pred pogovori z odgovornimi še ni želel javno razkriti. Tako malim delničarjem z odločitvami še ni treba hiteti, saj je časa do konca leta še dovolj. V VZMD si želijo pogovorov tudi z večjimi izdajatelji vrednostnih papirjev, v želji, da bi se ohranilo malo delničarstvo, zmanjšalo pasivno delničarstvo in dvignila likvidnost trga.

Evropska pravila so za velike

Lani je bil sprejet nov zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih, ki določa, da mora KDD do 30. septembra letos zapreti registrske račune za pravne osebe, za fizične pa do 1. januarja 2017. Kdor dotlej svojih delnic ne bo prenesel na trgovalni račun, bodo pristale v sodnem depozitu. Postopki prenosa bodo pri KDD brezplačni, če bo vrednost vseh nematerializiranih vrednostnih papirjev na registrskem računu nižja od 100 evrov, določa 48. člen zakona. Nadalje tudi, če nobeden od teh vrednostnih papirjev ni uvrščen v trgovanje na organiziranem trgu in če imetnik registrskega računa od 1. januarja 2014 dalje ni prejel nikakršnega izplačila iz naslova imetništva. KDD bo tistim, ki se bodo nepreklicno, trajno in brez nadomestila odpovedali vrednostnim papirjem na registrskih računih, to uredila brezplačno.

Toda temeljni razlog za novi zakon je harmonizacija z evropsko zakonodajo, je povedal Matjaž Titan, svetovalec uprave KDD, predvsem ko gre za poravnavo v procesih trgovanja. Gre za vključevanje slovenske poravnalne infrastrukture v enotno evropsko poravnalno platformo, imenovano T2S (Target2-Securities), ki jo upravlja Evrosistem (ECB in centralne banke držav članic z evrom). Ti standardi predvidevajo, da denarni in informacijski tok od izdajatelja do končnega upravičenca iz vrednostnega papirja in obratno teče prek centralnega depozitarja (KDD) in njegovih

članov, kar omogočajo pogodbene vezi med izdajateljem in KDD, KDD in člani ter med člani KDD in njihovimi strankami. Pri registrskih računih teh pogodbenih vezi namreč ni. Glede stroškov pa je jasno, da je ta sistem naravnano predvsem za velike trge, izjem za malo delničarstvo, kakršno poznamo v Sloveniji, ko ima množica ljudi majhne portfelje, ta zakonodaja ne predvideva.

Končni lastnik bo država

"Če v zakonskem roku imetnik svojih vrednostnih papirjev na registrskem računu ne bo prenesel na račun pri izbranem članu KDD ali jih opustil, bo KDD vrednostne papirje položila pri pristojnem sodišču. V primeru, da sodno položenih vrednostnih papirjev upravičenec ne bo prevzel v roku pet let, bodo ti pripadli Republiki Sloveniji. Pri sodni položitvi ne bo šlo za avtomatično dejanje, temveč za individualni postopek v skladu z določili zakona o nepravdnem postopku, ki urejajo sodni depozit na splošno. Če se bo imetnik odločil za opustitev vrednostnih papirjev, bodo ti preneseni na račun za opustitev, kjer so (proti plačilu nadomestila za obdelavo zahteve) na voljo vsem zainteresiranim po pravilu prednosti tistega, ki prej izrazi željo za njihovo pridobitev," je povedal Matjaž Titan.

Tako kot v VZMD si tudi v KDD želijo, da malo delničarstvo v Sloveniji ne bi zamrlo, "saj obstoj in učinkovito delovanje trga korelira z večjo razpršenostjo in ne z večjo konsolidacijo imetništva. Žal pa je proces konsolidacije imetništva v odsotnosti IPO-jev (prvih javnih ponudb), ki imetništvo razpršijo, nujno usmerjen h konsolidaciji," je dodal Matjaž Titan. Tako je mogoče zgolj pričakovati, da bo konkurenca med finančnimi posredniki znižala stroške za tiste, ki bodo želeli delnice obdržati, ne glede na velikost portfelja.

Delnicam se je mogoče odreči in jih podariti prvemu, ki jih želi imeti

Stroški trgovalnih računov za fizične osebe (v evrih, letno)

	Sklenitev pogodbe	Evidenca vodenja podatkov	Nadomestilo za vzdrževanje evidence stanj
Alta Invest	12	11	17
Ilirika	12	26	0,0021 % četrtno
NKBM	10	21,96 (nadomest. za prip. podatkov, poročil in obvestil)	0,0252 % letno od povpr. vrednosti portfelja (ali minimal. 6,6 evra/letno)

VEČER

Vir: spletne strani družb